

G2-GUDSTJENESTE MED NATTVERD

Fjellhamar kirke 14. september 2014

Matteus 20,1 - 16

PREKEN

BIBELTEKSTEN – DEN GANG OG NÅ

Matteus 20,1-16:

For himmelriket er likt en jordeier som gikk ut tidlig en morgen for å leie folk til å arbeide i vingården sin. 2 Han ble enig med arbeiderne om en denar for dagen og sendte dem av sted til vingården. 3 Ved den tredje time gikk han igjen ut, og han fikk se noen andre stå ledige på torget. 4 Han sa til dem: 'Gå bort i vingården, dere også! Jeg vil gi dere det som er rett.' 5 Og de gikk. Ved den sjette time og ved den niende time gikk han ut og gjorde det samme. 6 Da han gikk ut ved den ellefte time, fant han enda noen som sto der, og han spurte dem: 'Hvorfor står dere her hele dagen uten å arbeide?' 7 'Fordi ingen har leid oss', svarte de. Han sa til dem: 'Gå bort i vingården, dere også.'

8 Da kvelden kom, sa eieren av vingården til forvalteren: 'Rop inn arbeiderne og la dem få lønnen sin! Begynn med de siste og gå videre til de første.' 9 De som var leid ved den ellefte time, kom da og fikk en denar hver. 10 Da de første kom fram, ventet de å få mer; men de fikk også en denar. 11 De tok imot den, men murret mot jordeieren 12 og sa: 'De som kom sist, har arbeidet bare én time, og du stiller dem likt med oss, vi som har båret dagens byrde og hete.' 13 Han vendte seg til en av dem og sa: 'Venn, jeg gjør deg ikke urett. Ble du ikke enig med meg om en denar? 14 Ta ditt og gå! Men jeg vil gi ham som kom sist, det samme som deg. 15 Har jeg ikke lov

til å gjøre som jeg vil med det som er mitt? Eller ser du med onde øyne på at jeg er god? 16 Slik skal de siste bli de første og de første de siste.»

Anno 2014:

Ungdomspastor loci Hægeland skal male huset sitt og det må skje på en dag. Ungdommen hyres inn og får 1000,- kr for full dag. Kl 08 står Kristian, Magnus, Morten og Marte klare. Kl 11 kommer Cecilie og Brynjar. Kristoffer kl 14, og Henrik og Fredrik kl 17. Kl 19, når det er en times jobb igjen, kommer Peter. Han hadde vært en kort tur på jobben, spist litt og skulle slappe av litt og sovna i 6 timer. Ungdomspastor Espen casher ut på kvelden, og alle får 1000,- kr hver, også Peter.

Vingården er et kjent bilde på Israel, Guds folk, eller kirken som det nye Israel. Vingårdseieren er jo da et bilde på Gud. Vingårdsarbeid var jo samtidig en vanlig del av jordbruket. Veldig sesongpreget. Druene var modne i slutten av september like før regnet kom. Regnet kunne ødelegge druene, så det måtte høstes fort til rett tid. Mange folk trengtes på når dette sto på. Torget var datidens nav og hit gikk man for å skaffe folk. En arbeidsdag var 12 timer, i hvert fall i slike høysesonger, fra soloppgang til solnedgang. De første er i gang fra kl 06. Deretter kom det folk i tre og sjetten time, kl 09 og 12. At noen også kom i 9 time, kl 15, er oppsiktsvekkende og uvanlig. Men å leie noen inn i 11 time, det er uhørt.

I følge Mosebøkene (3 M 19,13) skulle lønn betales ut ved arbeidsdagens slutt. Det uvanlige er til dels at de siste får lønnen først, men ikke minst at de får like mye lønn. Det var bare med de første det ble avtalt lønn. De fikk en vanlig, god og avtalt lønn. Problemet oppstår når andre som har jobbet dramatisk mye mindre, får like mye i lønn. De blir misunnelig og ser med onde øyne på at

vingårdseieren er god. Han har gjort rett og betalt godt og avtalt, men han vil gjøre med sitt som han selv vil, og vil gi han som kom sist det samme. Slik skal de siste bli de første.

Det å snu ting på hodet har Jesus gjort i de to kapitlene før. Barnet plasseres midt i flokken og er det største. Den rike unge mannen som er fus i alt i livet, må selge alt for å få evig liv. Og blir bakerst i køen. Det er lettere for en kamel å gå igjennom et nåløye enn for en rik å komme inn i Guds rike. Disiplene er sjokkert og sier hvem kan da bli frelst. Peter fortsetter: Hva skal vi få, vi som har forlatt alt for å følge deg? De skal få sin lønn i himmelen, men husk at de siste skal bli de første. Så forteller han lignelsen om arbeiderne i vingården. Helt i den andre enden av skalaen enn den rike unge mannen. Der synes jo vei inn til himmelen å være umulig å nå inn i. Men her gis det raust sjanser og muligheter til siste slutt.

Lignelsen er fortalt til disiplene, til kirken, som lurte på hva slags lønn de skal få. Ingen disippel, prest eller pave kan beregne eller fortjene seg en førsteplass i Guds rike. Som en advarsel mot det å bli opptatt av rang og fortjeneste. Det er også mulig å forstå lignelsen mer i tråd med den beslektede lignelsen om den bortkomne sønnen. Her har den hjemmевærende slitt i alle år og så kommer den umoralske festløven som har satt alt over styr hjem, og det feires uten sidestykke. Her kan man tenke seg at heldagsarbeiderne er de selvrettferdige, de i den 11 time er alle de utstøtte, de siste, tollere og syndere som Jesus ble beskyldt for være venner med.

GOD ELLER URETTFERDIG GUD?

Når Jesus fortalte denne historien, eller lignelsen, så var det fordi han ville lære oss noe, eller svare på noe. Og de fire første ordene er viktige: "For himmelriket er likt..". Den måten Jesus ofte innleder lignelsene sine. Lignelsen forteller hvordan det er i det landet hvor

Gud er sjef. Hvordan det er i himmelen, i Guds rike. Og hvordan Gud er. Han betaler godt og rett til de som var med på jobben hele dagen. Og så det utrolige at han betaler like mye til de som jobber bare en time. 1000,- kr for en time! Det er godt betalt. Og det må bety at han er rik. For det blir dyrt å betale så mye for en time. Og det stemmer. Gud er skikkelig rik. Han har nok til alle, han er raus. Men aller viktigst. Han er like glad i alle. Gud går ut hele dagen og ser om det er noen flere som vil være med i vingården hans. Eller i kirken hans. Han er kjempeglad for de som ble med helt fra morgen av, og han blir kjempeglad for de som ble med rett før dagen var over. Gud er like glad i alle. Og han vil gi like mye til alle. Gud vil ikke gjøre forskjell. Er det en god Gud, eller er det en urettferdig Gud?

Når Jesus kom til jorda så var det for å vise oss himmelen, Gud, og hvordan vi skulle bli kjent med Gud. Og så ville Jesus at det skulle bli bedre på jorda. Det skulle bli litt mer himmel på jord. Så selv om denne fortellingen handler om hvordan Gud er og hvordan himmelen er, så vil Jesus også at vi skal gjøre jorda mer lik himmelen. Så hvordan kan vi etterleve denne teksten i våre liv i dag?

KAN VI LØNNE SÅNN I DAG?

Teksten bør utfordre vår lønnspolitikk kraftig. Messi, Ronaldo, Suarez og Neymar tjener så mye penger i året at det er helt ubegripelig. De gjør ikke en viktigere jobb enn meg. Eller enn en lærer. Tvert i mot. Hvorfor skal de ha mer penger for å løpe etter en ball enn en lærer som møysommelig bygger kunnskap og kompetanse inn i barn og unge? Vi belønner lek og uvesentligheter hinsides mye, og lar de store jobbene med å forme fremtiden få en brøkdel. Statoildirektører og bankdirektører lønnes og bonussikres hver enkelt årlig med titalls millioner. Hvorfor skal lederen ha mer enn 50 ansatt på gulvet til sammen? I den store verden kan man

røfflig si at 20% av folket sitter på 80% av alle ressursene. Og følgelig at 80% av menneskene har 20% av ressursene.

Ansvar og kompetanse må belønnes. Sjefer med krevende arbeidsoppgaver, stort trøkk og tunge avgjørelser må få noe for det. Eller eiere som investerer mye og skaper arbeidsplasser. Men er ikke det å få bruke sine evner og få lov å ha og utøve ansvar meningsfullt og givende? Er ikke det å lede og påvirke, bygge og skape noe, det som virkelig gir mening? Og i motsatt tilfelle. For en arbeidsledig, er ikke det å ikke få bidra, bruke sine evner, dypest sett mer nedbrytende enn pengene de ikke får tjent? Penger blir lett en uting om det blir for mye eller for lite. Men det verste for en arbeidsledig tror jeg er skammen og den raserte selvfølelsen når ingen vil ha deg, ingen har bruk for deg. Man har ikke noe å ta seg til, noe meningsfullt å gå til.

Jeg kunne aldri tenke meg å sløve i 11 timer og jobbe i en selv om jeg fikk like godt betalt. Å få ha en jobb å gå til, og få bidra i fellesskapet, og få bruke mine evner er mer verdt. Det gir mening. Langt mer enn størrelsen på lønna. Penger trengs, men det er ikke det som virkelig teller. Gud har skapt oss til arbeid. Til å bruke våre evner og bidra.

GUDS HJERTE ER HOS DE SOM ENDA IKKE ER MED

Men dette handler ikke om lønnspolitikk. Likelønn uansett arbeid fungerer ikke, det har kommunismen vist oss ikke fungerer i praksis i samfunnet. Å betale så raust til alle, er ikke økonomisk bærekraftig. Dette er ikke et politisk program eller en økonomisk lønnspolitikk. Men holdningene, verdiene Gud gir oss her, må vi søke og bli preget av. Og ta de med inn i livet, også politikk og økonomi. Lengselen etter å få alle med. Oppsøke de som faller utenfor helt til siste slutt. Se verdien i alle mennesker. Respektere alles liv og evner uavhengig av om de har brukt dem godt eller dårlig. Gud vil raust gi til alle som

kommer til hans vingård. Gud lønner ikke noen i staben, eller med mange års trofast menighetstjeneste, mer enn ungdom eller godt voksen som akkurat forsiktig og nølende har begynt på troens vei.

Denne teksten gjorde at jeg for tre år siden lanserte en ny hederspris – 11 time prisen. På den årlige medarbeiderfesten så deles det ut hederspriser. Og alle hedersprisene deles jo ut til de som har gjort noe ekstra. Ekstra mye og/eller ekstra lenge. Er det en prisutdeling etter Guds hjerte? Burde vi ikke ha hatt en pris som het 11-time prisen? Til de som akkurat har blitt med?

Guds hjerte ligger her. Gud går ut hele dagen og ser om det er noen flere som vil være med i vingården hans. Eller i kirken hans. Han er kjempeglad for de som ble med helt fra morgen av, og han blir enda mer kjempeglad for de som ble med rett før dagen var over. Lignelsene i Lukas 15 om sauene og mynten som ble borte slutter jo med at det er blir større glede over en synder som vender om enn 99 rettferdige. Vi må aldri miste håpet om at mennesker kan finne frem til tro. Vi må aldri slutte å invitere inn, unge og gamle. Vi må aldri tro det er for sent. Med folk vi kjenner som har hatt muligheten både i 1, 3, 6 og 9 time. Guds timing og når mennesker er klare, kan være i 11 time. Noen mennesker kan ha en lang vei til troen og kirken. Det kan være ulike veier og krokveier mennesker trenger å gå for å bli klare. Guds hjerte ligger alltid særlig hos de som ikke er kommet med. Derfor går han ut i 11 time og er like raus med sin nåde og kjærlighet helt til det siste.

LA OSS STARTE EN EPIDEMI!

En prestekollega spurte i en preken for barn: Vet dere hva som det blir mer av jo mer man deler det? Jo mer man gir, jo mer blir det? Det ble helt stille lenge før en gutt endelig hadde et forslag. Heldigvis tenkte presten. Og gutten sa: Bakterier! Det var jo helt

sant! Det vet ikke minst alle som har barn i barnehage. Det presten tenkte på det var kjærlyghet. Eller tilgivelse og nåde. Vi kan kalle det kjærlyghets- og tilgivelsebakterien. Når jeg gir noen en klem, så blir det ikke tomt for klemmer. Jeg har ikke to klemmer per dag og så er det tomt. Kjærlyghet er mer som en bakterie, en veldig smittsom bakterie. Jo, flere som klemmer, eller viser godhet, jo mer kjærlyghet blir det. Og det samme med tilgivelse. Når noen sier unnskyld til meg så blir det lettere for meg å si det også når jeg har gjort noe dumt. Så dere, la oss starte en epidemi. La deg smitte av Guds kjærlyghet og tilgivelse. Den gis til alle uavhengig av prestasjon og fortjeneste. Og la oss smitte hverandre med kjærlyghet og tilgivelse. Og ikke begrense den til de som har fortjent det. For det har egentlig ingen av oss.